

Projekt

z dnia 16 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XX. .2025
RADY GMINY RĘCZNO**

z dnia 22 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Ręčno
na lata 2026-2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2025 r. poz. 1153), art 4 ust. 2 w zw. z ust. 1 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r., poz. 2151 ze zm.) oraz art 10 ust. 1-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r., poz. 1939 ze zm.) Rada Gminy Ręčno uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Przeciwdziałania Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Ręčno na lata 2026-2029 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Ręčno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Marcin Gaj

Załącznik do uchwały nr XX. .2025
Rady Gminy Ręczno
z dnia 22 grudnia 2025 r.

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII **DLA GMINY RĘCZNO**

NA LATA 2026-2029

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE.....	4
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU.....	6
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU.....	8
CHARAKTERYSTYKA GMINY RĘCZNO	10
ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE RĘCZNO.....	13
RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE RĘCZNO.....	19
WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH.....	21
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	35
CEL I.....	36
CEL II	39
CEL III	41
REALIZACJA PROGRAMU	43
ADRESACI PROGRAMU.....	43
ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	44
TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	44
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	45
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GKPRPA.....	45
MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	46
BIBLIOGRAFIA.....	48
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	49
SPIS RYSUNKÓW.....	49
SPIS TABEL.....	49
SPIS WYKRESÓW.....	49

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

AN – Anonimowi Narkomani

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Ręcznie

GKPRPA – Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie

IPiN – Instytut Psychiatrii i Neurologii

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KP – Komisarjat Policji w Gorzkowicach

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

ORE – Ośrodek Rozwoju Edukacji

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Ręcznie

PPPP – Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piotrkowie Trybunalskim

pp. – punkt procentowy

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim

UG – Urząd Gminy Ręčno

WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej Kubusie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

WPROWADZENIE

W Polsce problematyka uzależnień od alkoholu i narkotyków stanowi istotne wyzwanie zdrowotne i społeczne, wpływając zarówno na jednostki, jak i całe społeczności. Nadużywanie tych substancji prowadzi nie tylko do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ale również do rozpadu więzi rodzinnych, wykluczenia społecznego, wzrostu przestępczości oraz obciążeń dla systemu ochrony zdrowia i pomocy społecznej. Problem ten dotyczy różnych grup wiekowych, jednak szczególnie niepokojące są statystyki dotyczące młodzieży i młodych dorosłych, wśród których obserwuje się wzrost eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi.

Napoje alkoholowe są bezsprzecznie najbardziej dostępną substancją psychoaktywną w każdej grupie wiekowej. Według Raportu opracowanego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, od 2007 roku spożycie alkoholu na 1 mieszkańca w ciągu roku przekracza 9 litrów – w 2022 roku wyniosło ono 9,37 litrów, co jest wartością najniższą na przestrzeni ostatnich 5 analizowanych lat¹. Problem spożywania alkoholu dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn, jednak to właśnie mężczyźni stanowią grupę szczególnie narażoną na częstsze sięganie po tego typu substancje – spożywają oni alkohol niemal trzykrotnie częściej niż kobiety, tj. przez średnio 106 dni, podczas gdy kobiety piją alkohol średnio przez 37 dni w ciągu roku. Taka różnica może być związana nie tylko z czynnikami społecznymi i kulturowymi, ale także z odmiennymi preferencjami – mężczyźni częściej wybierają piwo, podczas gdy kobiety chętniej sięgają po wino².

Niepokojącym zjawiskiem jest również znaczne spożycie alkoholu wśród młodzieży, co może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych w przyszłości. Według wyników ostatniej edycji europejskiego badania ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) z 2024 roku, prowadzonego na reprezentatywnej grupie młodzieży szkolnej w wieku 15-16 lat,

¹ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce*, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023

² tamże

odsetek uczniów w Polsce, którzy pili alkohol w ciągu ostatnich 30 dni, wyniósł 39,1%. W porównaniu z poprzednią edycją badań ESPAD, wartość ta uległa spadkowi o 7,5 pp.³

Innym z kluczowych wyzwań współczesnego społeczeństwa jest dostęp do narkotyków. Ich dostępność, wzorce konsumpcji oraz konsekwencje prawne i społeczne wymagają stałego monitorowania i działań prewencyjnych. Europejski Raport Narkotykowy z 2024 roku zwraca uwagę na fakt, że około 8,0% mieszkańców Europy w wieku 15-64 lat używało tego typu substancji w ciągu ostatniego roku, natomiast blisko co trzeci podejmował się tego przynajmniej raz w ciągu całego swojego życia (29,9%). Najwyższy odsetek osób dotkniętych problemem obserwuje się w grupie wiekowej 15-34 lat, gdzie w ciągu ostatniego roku było to 15,0%⁴. Według badań ESPAD z 2024 roku, odsetek uczniów, którzy deklarowali używanie narkotyków kiedykolwiek w życiu, wyniósł 16,9%. Oznacza to spadek w porównaniu z poprzednim badaniem ESPAD z 2019 roku, gdzie tenże odsetek wyniósł 21,4% . W badaniu przeprowadzonym w 2021 roku przez Fundację CBOS, odnotowano, że w 2024 roku 13% uczniów zażywało narkotyki, co oznacza spadek o 3 pp. względem roku 2018. Marihuana i haszysz pozostają najczęściej stosowanymi przez uczniów substancjami – na zażywanie ich kiedykolwiek w życiu wskazało 36,2% respondentów w 2021 roku, co wskazuje na tendencje spadkowe poczynawszy od 2016 roku, gdy odsetek ten wyniósł 42,0%, przez 37,5% w roku 2018.

W 2022 roku wszczęto 37 572 postępowania na podstawie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, co stanowi wzrost o 1 522 spraw w porównaniu do roku 2021, w którym odnotowano 36 050 takich postępowań. W tym samym okresie podejrzenie o popełnienie przestępstwa z tej ustawy dotyczyło 36 591 osób, co oznacza niewielki

³ Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024

⁴ Dane referencyjne zamieszczone w raporcie pochodzą z okresu od stycznia do grudnia 2022 roku (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, European Drug Report 2024: Trends and Developments, 2024)

wzrost w porównaniu do roku poprzedniego, kiedy liczba podejrzanych wyniosła 36 282⁵.

Coraz częściej obserwuje się także uzależnienia behawioralne (tj. uzależnienia od wykonywania pewnych czynności), które zgodnie z kryteriami aktualnie obowiązującej Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-11 wykazują podobne mechanizmy do uzależnień od substancji, wśród których znajdują się m.in.: utrata kontroli, priorytetyzacja danego zachowania lub substancji kosztem innych obszarów życia oraz kontynuacja pomimo negatywnych skutków.

Raport Nastolatki 3.0 opracowany na podstawie badania przeprowadzonego między październikiem a listopadem 2022 roku, wskazuje wśród najistotniejszych wniosków na wzrost średniego czasu korzystania z Internetu przez nastolatki w dni powszednie – w 2022 roku było to ponad 5 godzin w ciągu dnia, co oznacza wzrost względem wyników badania zrealizowanego w 2020 roku. Szczególnie alarmujący jest wysoki odsetek nastolatków, którzy w czasie korzystania z Internetu spotykają się z przemocą (44,6%) lub mową nienawiści (68,4%). Brak kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z Internetu przez młodzież może prowadzić do wielu negatywnych konsekwencji, takich jak nadmierne spędzanie czasu w sieci, kontakt z nieodpowiednimi treściami czy zwiększone ryzyko cyberzagrożeń. Tym bardziej niepokojący jest fakt, że ponad połowa nastolatków uczestniczących w badaniu deklaruje, iż ich rodzice nie wyznaczają żadnych zasad dotyczących czasu spędzanego w Internecie (53,7%)⁶.

Nadmierne korzystanie z mediów społecznościowych może negatywnie wpływać na codzienne funkcjonowanie młodzieży, prowadząc do zaniedbywania obowiązków. Obawy budzi fakt, że blisko co czwarty nastolatek często rezygnuje z wykonywania

⁵ Szmidt J., i in., *Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom*, Warszawa 2023

⁶ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023

obowiązków domowych na rzecz mediów społecznościowych (23,8%) oraz przyznaje, że z tego samego powodu zaniedbuje swoje obowiązki szkolne (28,7%)⁷.

Dane te podkreślają potrzebę podejmowania skutecznych działań profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, mających na celu ograniczenie skali problemu oraz wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin. Zadania w zakresie redukcji szkód muszą dotyczyć wszystkich grup społecznych i stanowić usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych. W procesie tym istotne miejsce zajmują edukacja zdrowotna i społeczna, które są realizowane w środowiskach dzieci i młodzieży w formie programów rekomendowanych przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Nadużywanie substancji psychoaktywnych, w tym narkotyków i alkoholu, stanowi poważne wyzwanie zdrowotne i społeczne, zwłaszcza wśród młodzieży. Dynamiczne zmiany w trendach konsumpcji, wzrastająca dostępność substancji oraz nowe zagrożenia, wymagają kompleksowych działań prewencyjnych i interwencyjnych.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręčno na lata 2026-2029 jest dokumentem wyznaczającym cele oraz sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i związanych z tą sferą życia problemów rodzinnych i społecznych na terenie Gminy. Stanowi on kontynuację działań prowadzonych w latach ubiegłych.

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zadania te w szczególności obejmują:

⁷ Lange R., i in., *Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców*, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) (uchylony);
- 5) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 7) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii, które obejmuje:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych

dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Według art. 4¹ ust. 2 z dnia 26 października 1982 r. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, realizacja ww. zadań prowadzona jest w postaci Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalonego na okres nie dłuższy niż 4 lata. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręczno na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie ze wskazanymi powyżej aktami prawnymi oraz potrzebami występującymi na terenie Gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Kierunki działań zawarte w Programie nawiązują do następujących aktów prawnych:

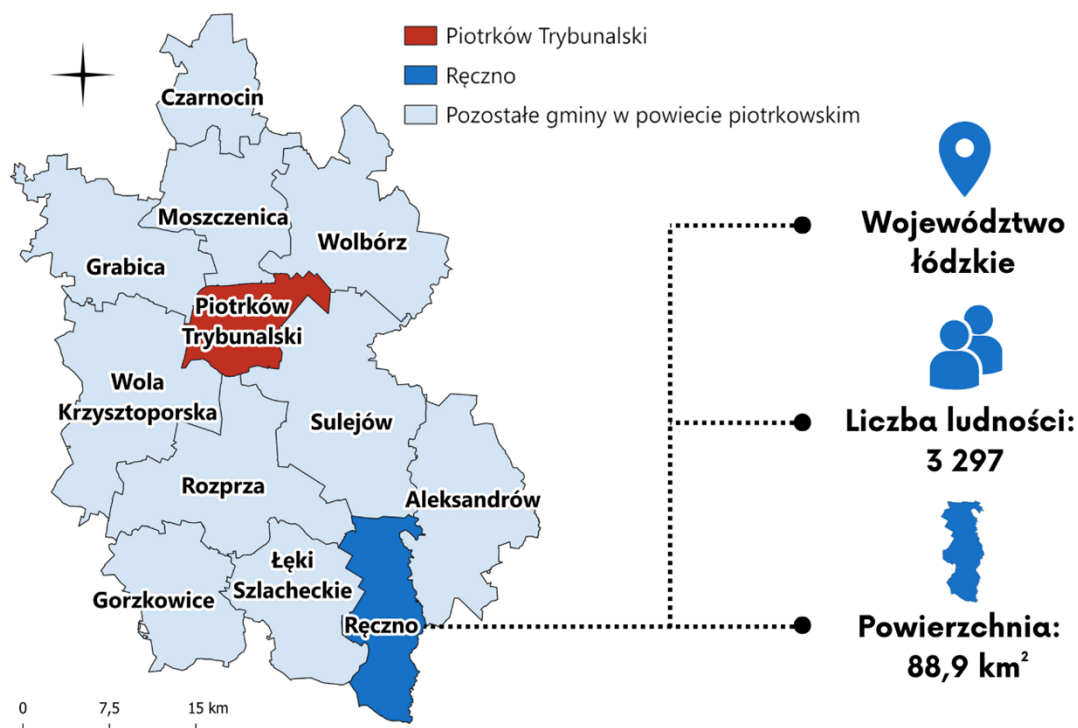
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określająca priorytety zadań realizowanych poprzez program, traktująca je jako zadania własne gminy,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,

- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Ponadto dokument nawiązuje m.in. do zapisów *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ręczno na lata 2025-2032*, gdzie zawarto następującą misję: *Gmina wspiera mieszkańców w budowaniu silnej, solidarnej i otwartej społeczności, w której każdy czuje się bezpiecznie i ma równe szanse na rozwój. Dążymy do tworzenia efektywnych rozwiązań, które pomagają pokonywać trudności społeczne, wspierać potrzebujących oraz zapewniać wszechstronne wsparcia w zakresie edukacji, zdrowia i integracji społecznej.* Stanowi ona istotny punkt odniesienia dla działań podejmowanych w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ukierunkowując je na wspieranie mieszkańców w przezwyciężaniu kryzysów, wzmacnianie więzi społecznych oraz budowanie bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska lokalnego.

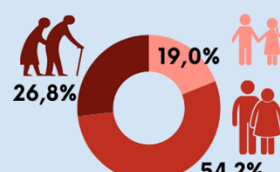
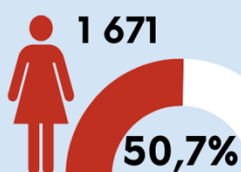
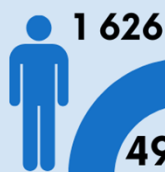
Źródłem finansowania Programu są środki budżetu Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

CHARAKTERYSTYKA GMINY RĘCZNO

Przyrost naturalny: -17

Ekonomiczne grupy wieku:

1	KULTURA	Gminna Biblioteka Publiczna w Ręcznie
2	OPIEKA ZDROWOTNA	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SULMED
3	OŚWIATA	- Szkoła Podstawowa w Ręcznie - Szkoła Podstawowa w Stobnicy
4	POMOC SPOŁECZNA I WSPARCIE	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej - Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny - Warsztaty Terapii Zajęciowej
5	BEZPIECZEŃSTWO	- Komisariat Policji w Gorzkowicach 5 jednostek OSP

**Dane statystyczne przedstawione na grafice pochodzą z 2024 roku [BDL GUS, Raport o stanie Gminy Ręczno za 2024 rok]*

ZASOBY INSTYTUCJONALNE W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Do istotnych zasobów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Ręczno należą instytucje i podmioty prowadzące działalność na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, bądź wspomagające taką działalność. Ich kooperacja odbywa się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej. Są to m.in.:

- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Ręcznie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ręcznie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Urząd Gminy Ręczno,
- Komisariat Policji w Gorzkowicach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Trybunalskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piotrkowie Trybunalskim,
- placówki kulturalne,
- placówki oświatowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe.

Do zasobów osobowych działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie gminy Ręczno należy zaliczyć:

- pedagogów i psychologów zatrudnionych w placówkach oświatowych,
- członków Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- pracowników i specjalistów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- funkcjonariuszy Policji,
- pracowników placówek ochrony zdrowia.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ W GMINIE RĘCZNO

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych. Narkomania, definiowana zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii, oznacza *stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich*. Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak leczenie, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz mediów. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony.

W 2022 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 2 rodziny, natomiast w latach 2023-2024 nie odnotowano podobnych przypadków. Ponadto w analizowanym okresie żadna z rodzin z terenu Gminy nie korzystała ze wsparcia z powodu uzależnienia od narkotyków⁸.

Kluczowym podmiotem odpowiedzialnym za realizację działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy Ręczno jest Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. GKPRPA została powołana do wykonywania zadań Gminy we wspomnianym zakresie i prowadzi swą działalność w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 5 członków⁹.

⁸ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

⁹ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

Do zadań GKPRPA zalicza się:

1. Inicjowanie działań lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
2. Kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych co najmniej raz w roku.
3. Zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie dystrybucji, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.
4. Wydawanie opinii dotyczących zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z uchwałami Rady Gminy, będącymi podstawą do uzyskania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.
6. Rozmowy motywujące do podjęcia leczenia.
7. Kierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
8. Współpraca z innymi organami administracji państwowej i samorządowej oraz organizacjami społecznymi, związkami wyznaniowymi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
9. Podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, konferencjach, a także ukończenie studiów podyplomowych i specjalizacji.

Dane dotyczące działań GKPRPA w Ręcznie podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024 przedstawia kolejna tabela. W 2024 roku członkowie GKPRPA przeprowadzili rozmowy z 6 osobami z problemem alkoholowym oraz z 6 członkami ich rodzin. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób z problemem

alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy ulegała wahaniom, natomiast w przypadku liczby członków rodzin tych osób zaobserwowano nieznaczny wzrost. Warto zauważyć, że jedynie w 2024 roku wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 1 mieszkańca Gminy.

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	6	5	6
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi przeprowadzono rozmowy	4	5	6
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	1

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Członkowie GKPRPA wspierają również osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, w tym kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie dostępnych danych można dostrzec, iż liczba osób dotkniętych problemem przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie Komisji w analizowanym okresie uległa spadkowi. W latach 2022-2024 zarówno liczba osób doznających przemocy, jak i ją stosujących, z którymi kontaktowali się członkowie GKPRPA, uległa znacznemu zmniejszeniu – z 4 osób w 2022 roku do 1 osoby w latach 2023-2024. Może to świadczyć o pozytywnych efektach działań profilaktycznych i wsparcia kierowanego do rodzin na terenie Gminy, choć jednocześnie niski poziom zgłoszeń wskazuje na potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych i zachęcania osób do ujawniania przypadków przemocy oraz korzystania z dostępnej pomocy.

Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKPRPA w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby doznające przemocy domowej	4	1	1
osoby stosujące przemoc domową	4	1	1

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

Członkowie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach i warsztatach doskonalących. W 2024 roku 2 członków GKPRPA uczestniczyło w szkoleniu z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień¹⁰.

W 2024 roku na terenie gminy Ręczno funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. W 2024 roku PIK był czynny średnio przez 108 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane było przez specjalistę psychoterapii uzależnień oraz psychologa¹¹.

W 2024 roku w PIK udzielono 40 porad 11 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, co oznacza wzrost liczby beneficjentów o 9 względem poprzedniego roku oraz o 4 w stosunku do roku bazowego (2022). Na przestrzeni lat 2022-2024 poradnictwo było udzielane każdorazowo osobom z problemem alkoholowym i dorosłym członkom ich rodzin, a także osobom doznającym przemocy domowej. Ponadto w 2024 roku wsparciem objęto również osobę stosującą przemoc domową. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	7	2	11
liczba porad udzielonych osobom z problemem alkoholowym	26	24	40
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	6	20	19

¹⁰ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

¹¹ tamże

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręčno na lata 2026-2029

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodzin osób z problemem alkoholowym	20	31	54
osoby z problemem narkotykowym	0	0	0
liczba porad udzielonych osobom z problemem narkotykowym	0	0	0
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	0	0	0
liczba porad udzielonych dorosłym członkom rodzin osób z problemem narkotykowym	0	0	0
osoby doznające przemocy domowej	3	2	6
liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy domowej	15	10	14
osoby stosujące przemoc domową	0	0	1
liczba porad udzielonych osobom stosującym przemoc domową	0	0	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku na terenie Gminy funkcjonowała samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem narkotykowym (Grupa AN) oraz samopomocowa grupa wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym¹².

Istotnym wsparciem lokalnego systemu profilaktyki jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W 2024 roku w Gminie nie realizowano programów rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego, prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. Odbył się natomiast program z obszaru profilaktyki uniwersalnej pn. *Cukierki*, w którym uczestniczyło 73 uczniów i 6 nauczycieli¹³. Ponadto zrealizowano działania nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, w tym:

- jednorazowe prelekcje/pogadanki – 232 uczestników,
- spektakle – 215 uczestników,
- konkursy – 105 uczestników¹⁴.

¹² Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok

¹³ tamże

Na terenie gminy Ręčno funkcjonują również inne podmioty, których działalność obejmuje także działania z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym.

Jednym z takich podmiotów jest **Warsztat Terapii Zajęciowej Kubusie**, jako placówka wspierająca osoby z niepełnosprawnościami, realizuje również działania z zakresu profilaktyki uzależnień, stanowiące integralny element procesu rehabilitacji społecznej i zawodowej uczestników.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz powoływane w jego ramach grupy diagnostyczno-pomocowe odgrywają kluczową rolę w profilaktyce uzależnień, zwłaszcza w kontekście współwystępowania wielu problemów społecznych, takich jak nadużywanie alkoholu i przemoc domowa. Ich zadaniem jest integrowanie działań różnych instytucji – pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, policji i organizacji pozarządowych – tak, aby skutecznie rozpoznawać sytuacje kryzysowe oraz podejmować skoordynowane działania wobec osób i rodzin wymagających wsparcia. Dzięki pracy Zespołu możliwe jest nie tylko szybsze reagowanie na przejawy uzależnienia czy przemocy, ale także planowanie indywidualnych form pomocy, które uwzględniają zarówno potrzeby osoby uzależnionej, jak i jej najbliższych. W 2024 roku w skład ZI wchodził przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ręcznie, Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ręcznie, kurator sądowy, dzielnicowy Komisariatu Policji w Gorzkowicach oraz pedagodzy ze szkół funkcjonujących na terenie gminy Ręčno¹⁵.

¹⁴ tamże

¹⁵ Sprawozdanie z realizacji uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej za 2024 rok

RYNEK ALKOHOLOWY W GMINIE RĘCZNO

W 2024 roku wartość alkoholu sprzedanego na terenie gminy Ręczno wyniosła łącznie 3 616 144,59 zł, w tym najwięcej, bo 1 718 888,42 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Wartość napojów o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa) wyniosła 1 628 121,71 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 269 134,46 zł. Są to wartości zadeklarowane w corocznym sprawozdaniu z działalności samorządu gminy w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1. Na przestrzeni lat 2022-2024 wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Ręczno przyjmowała tendencje wzrostowe – w 2024 roku wzrosła względem roku 2022 o 32,0%, a w stosunku do roku 2023 na poziomie 3,2%.

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Ręczno w latach 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W 2024 roku gminę Ręczno zamieszkiwały łącznie 2 672 osoby, które ukończyły 18 rok życia. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu przypadającego na 1 osobę pełnoletnią wyniosła zatem 1 353,35 zł – w porównaniu do 2022 roku, gdy liczba dorosłych mieszkańców wynosiła 2 703 osób, nastąpił wzrost na poziomie 33,6%, z kolei w zestawieniu z rokiem poprzednim (2023), zaobserwowano wzrost na poziomie 4,4%, gdyż na 2 702 dorosłych mieszkańców Gminy, wartość sprzedanego alkoholu w przeliczeniu na 1 osobę dorosłą wyniosła 1 296,59 zł.

Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Ręczno na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

W latach 2022-2024 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy uległa nieznacznemu spadkowi – w latach 2022-2023 na jej terenie znajdowało się po 10 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży oraz po 3 lokale gastronomiczne, natomiast w 2024 roku

liczba sklepów utrzymywała się na tym samym poziomie, przy jednoczesnym spadku liczby lokalów gastronomicznych do 2. Może to świadczyć o stopniowym ograniczaniu dostępności alkoholu w przestrzeni publicznej, co sprzyja realizacji działań z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania problemom alkoholowym.

Wykres 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Ręczno na przestrzeni lat 2022-2024

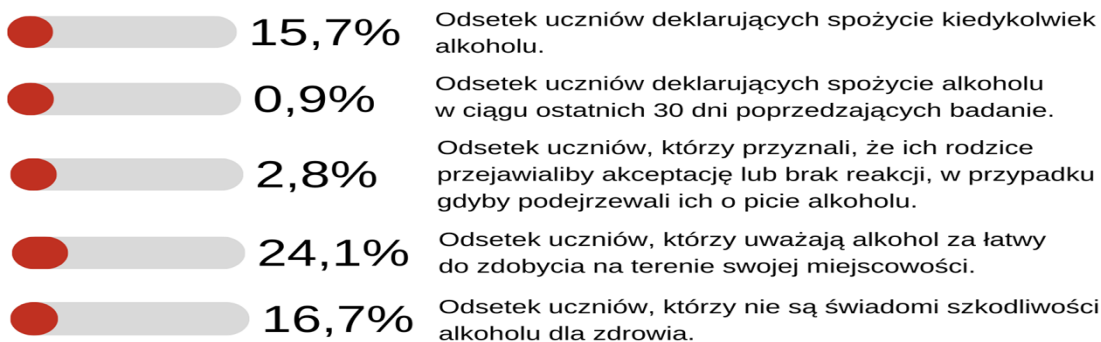
Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.

WNIOSKI Z BADAŃ SPOŁECZNYCH

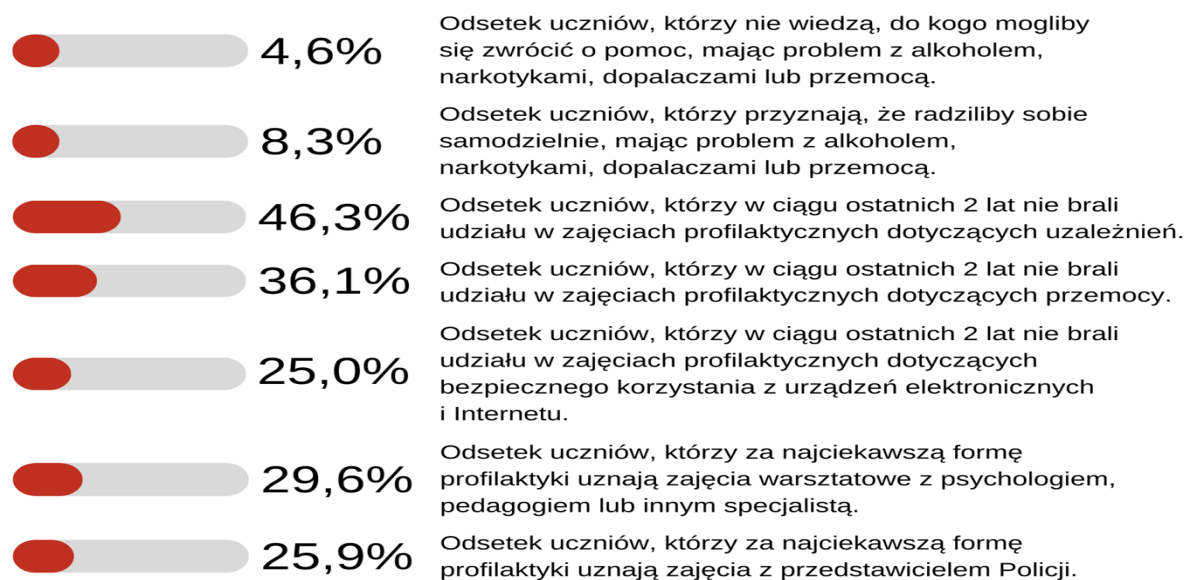
W 2025 roku na terenie gminy Ręczno zostało przeprowadzone badanie diagnozujące problem uzależnień wśród lokalnej społeczności, w którym uczestniczyło 108 uczniów, 60 dorosłych mieszkańców Gminy oraz 10 sprzedawców napojów alkoholowych. Poniżej, w formie graficznej, przedstawione zostały najważniejsze wnioski z przeprowadzonych badań.

WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD UCZNIÓW¹⁶

ALKOHOL

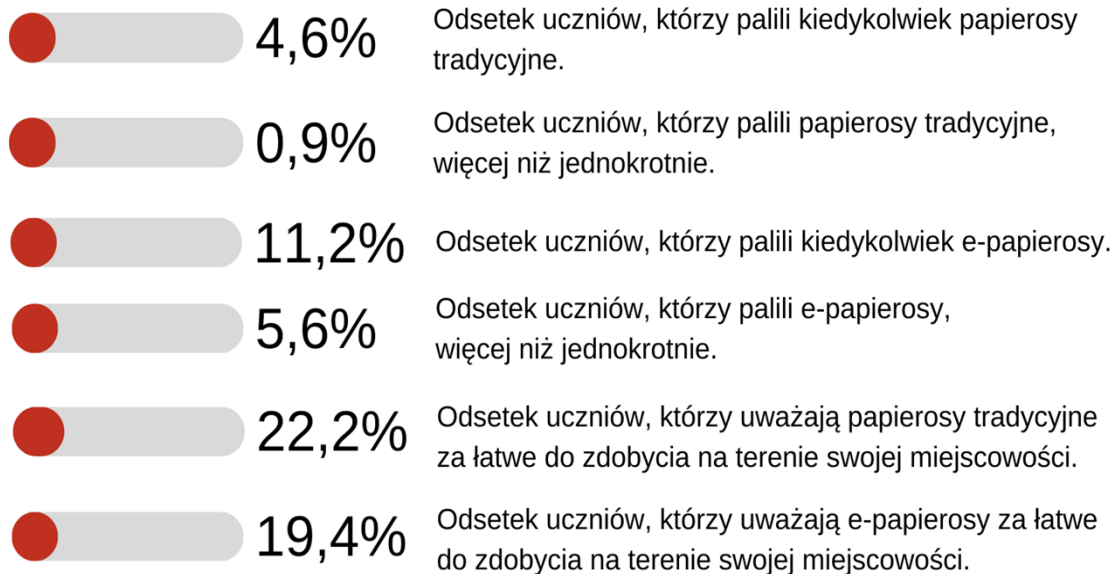

WSPARCIE I PROFILAKTYKA

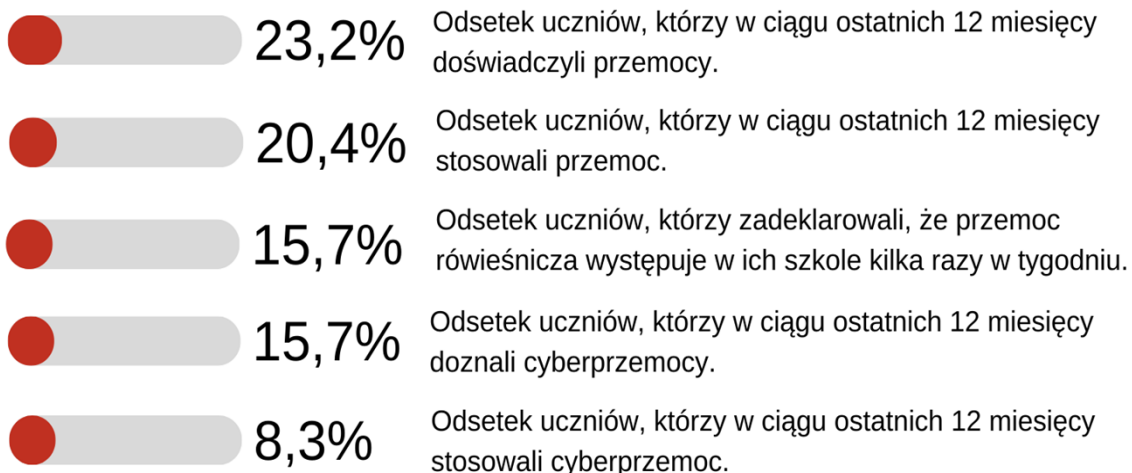

¹⁶ Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=108

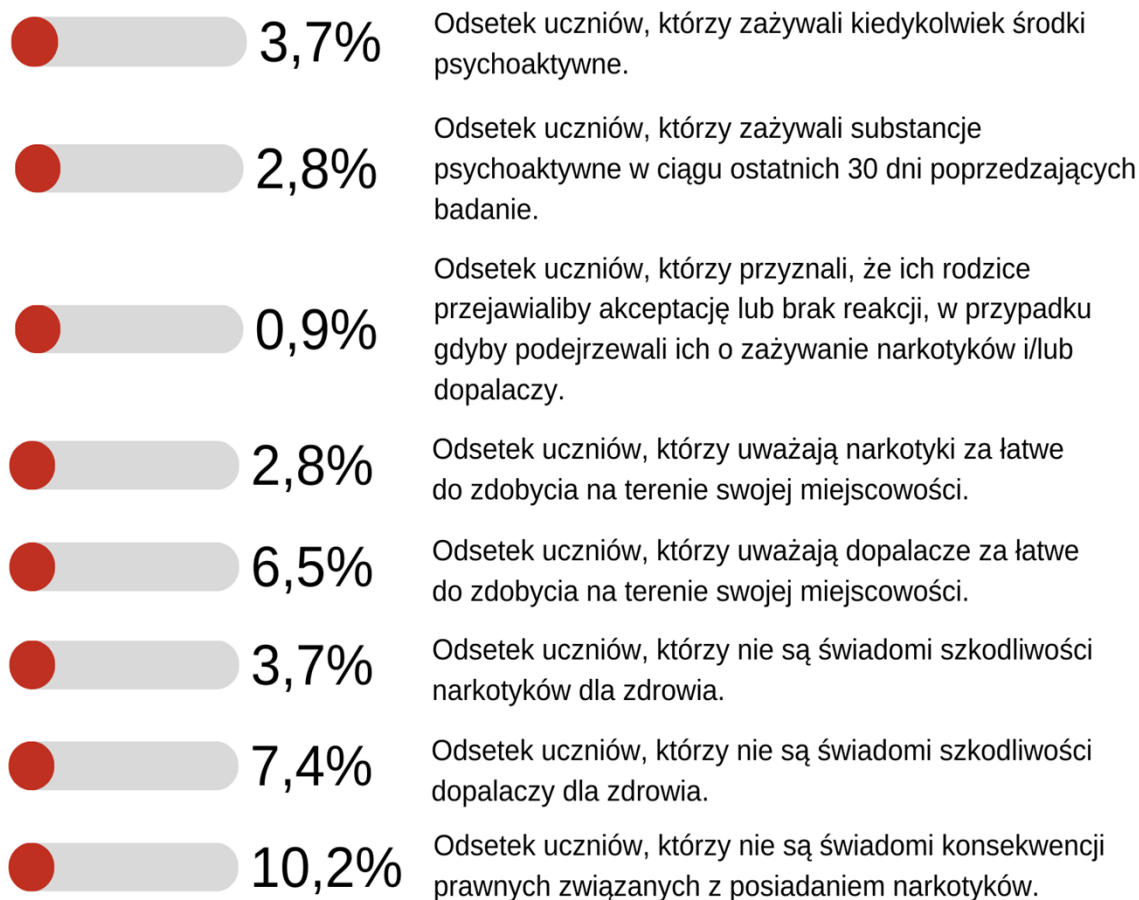
NIKOTYNIZM

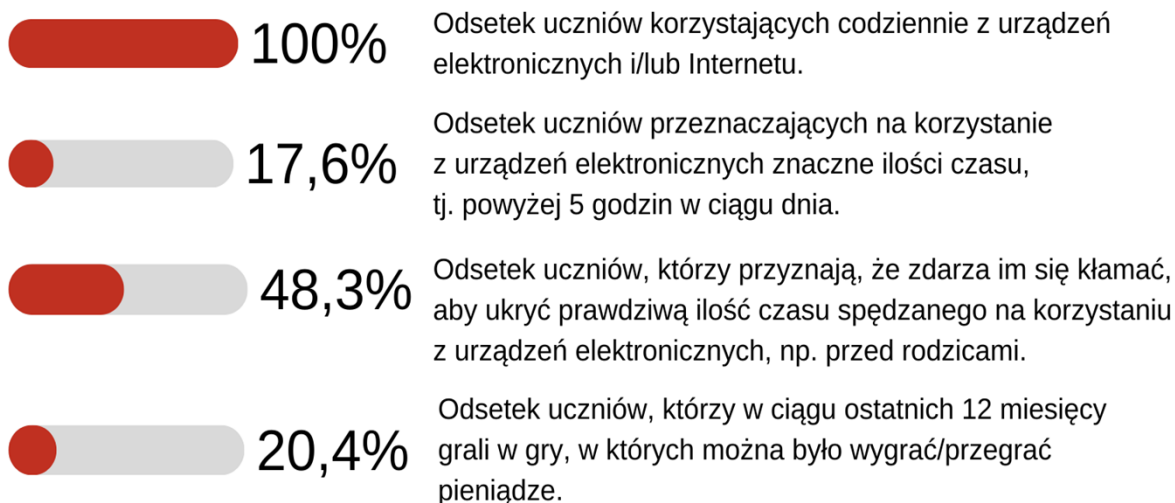
PRZEMOC

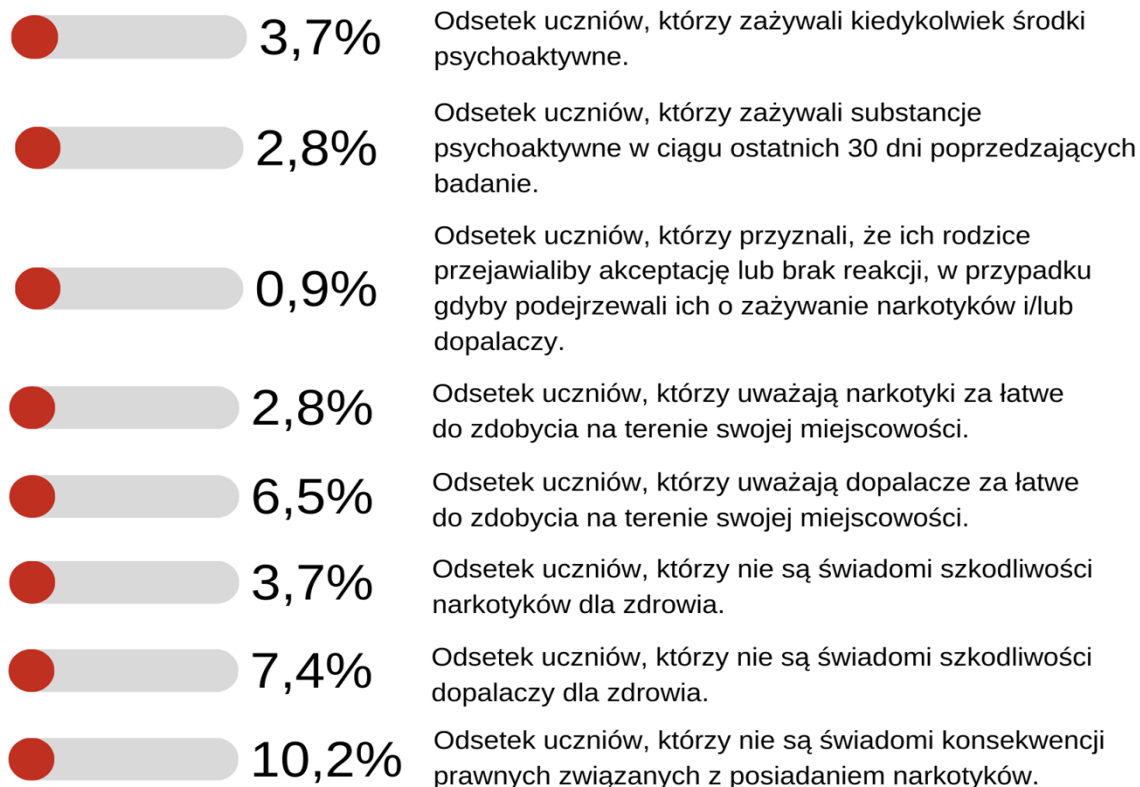
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

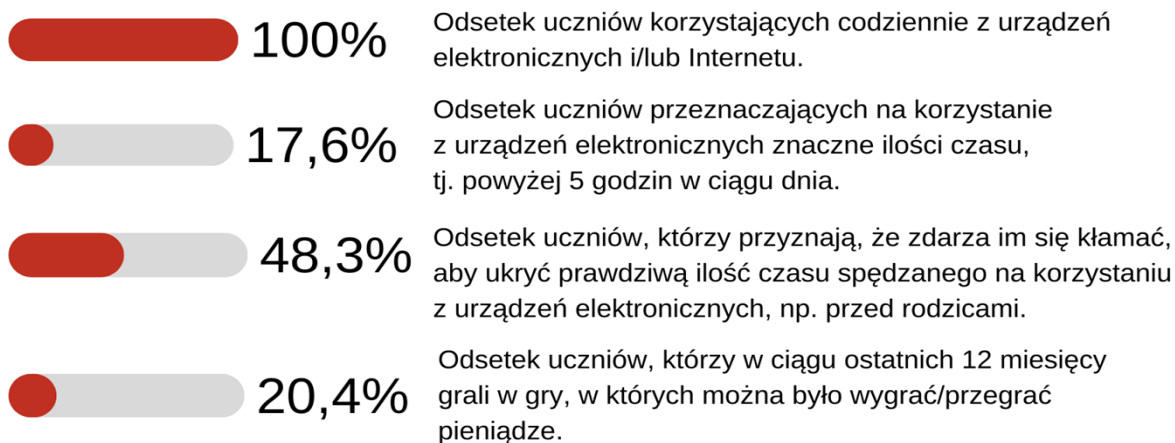
PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

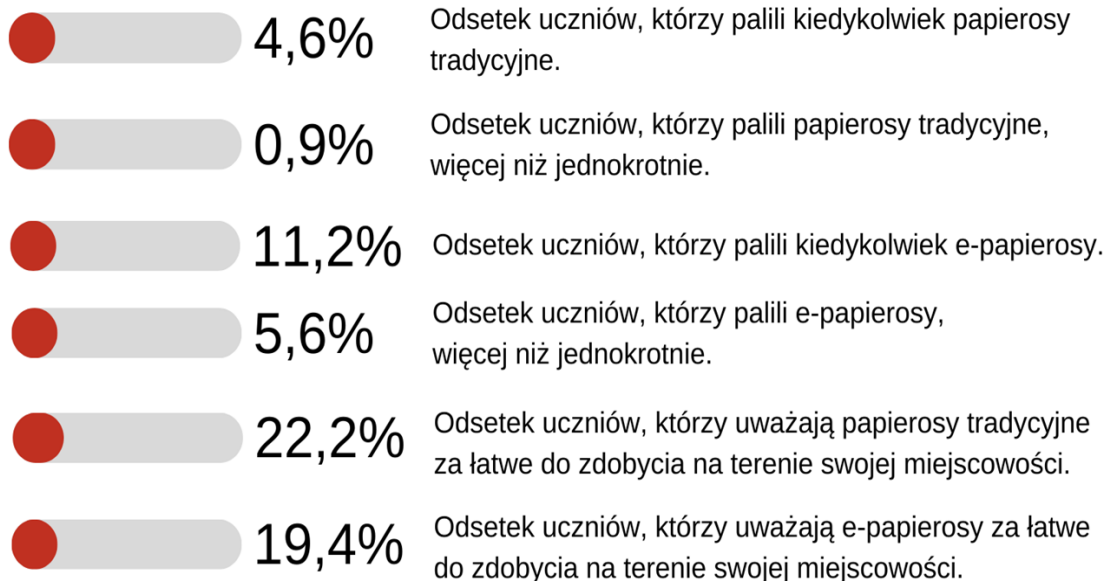
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

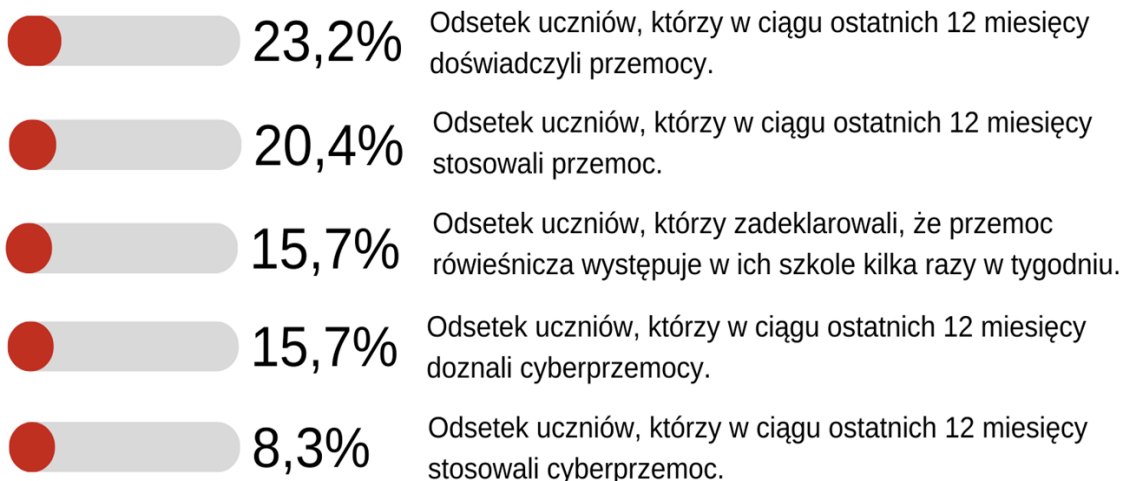
PROBLEMY NATURY BEHAVIORALNEJ

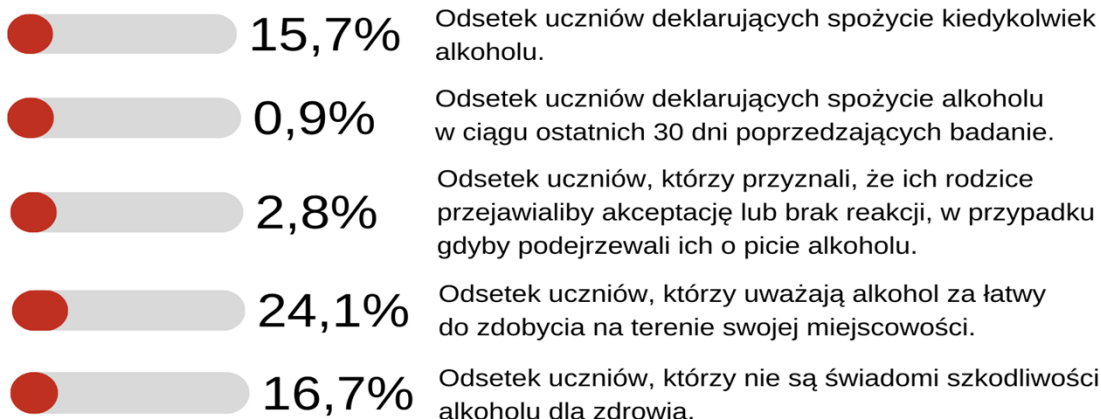
NIKOTYNIZM

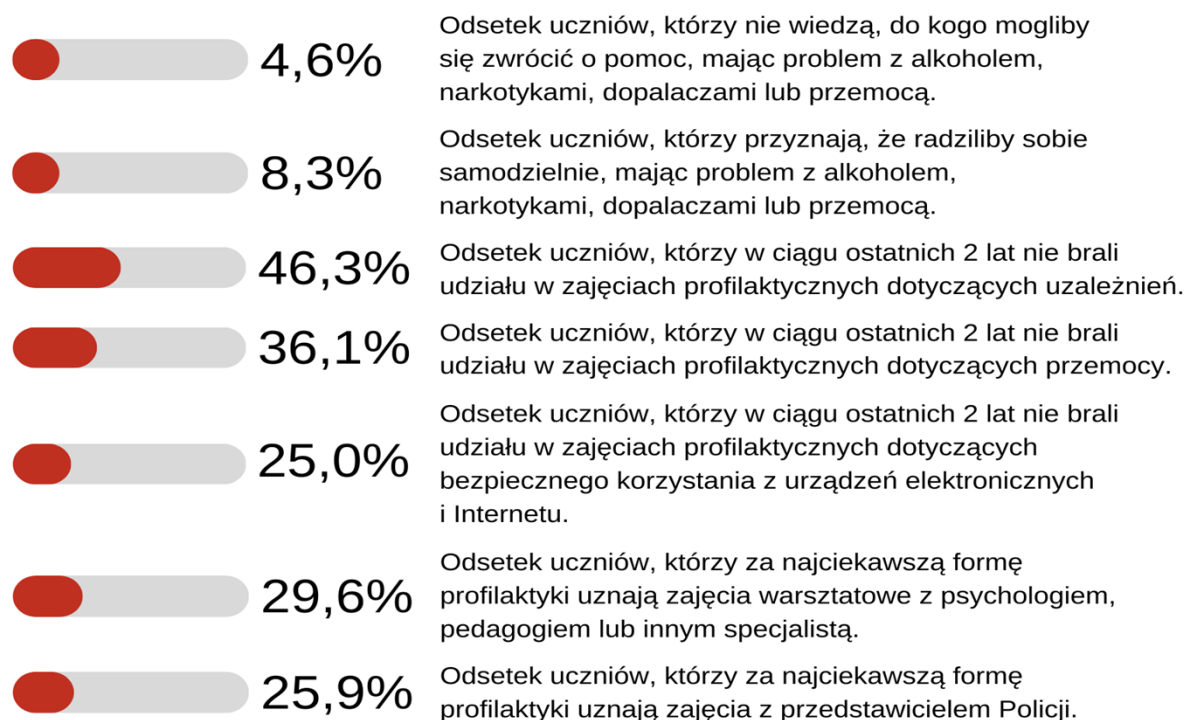
PRZEMOC

ALKOHOL

WSPARCIE I PROFILAKTYKA

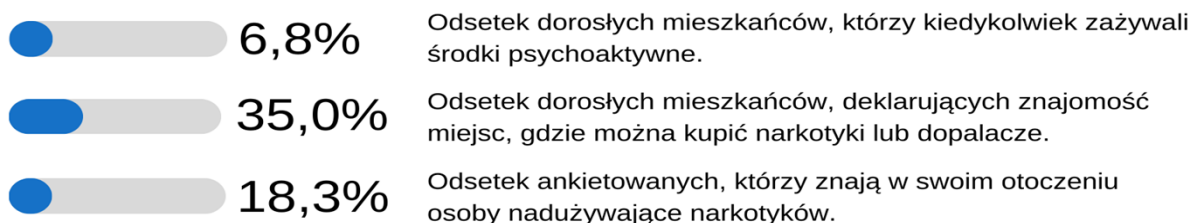
WYNIKI BADAŃ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW¹⁷

ALKOHOL

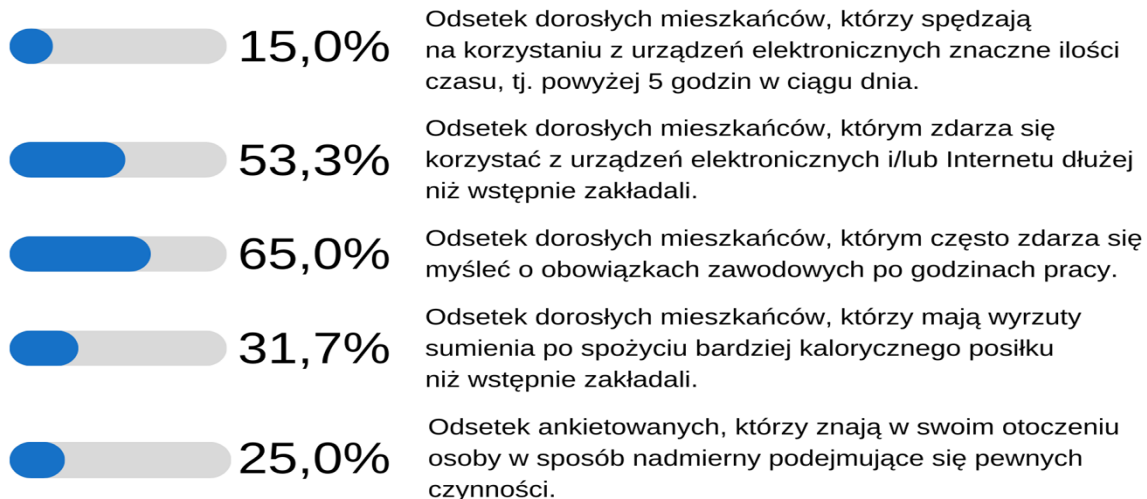

ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

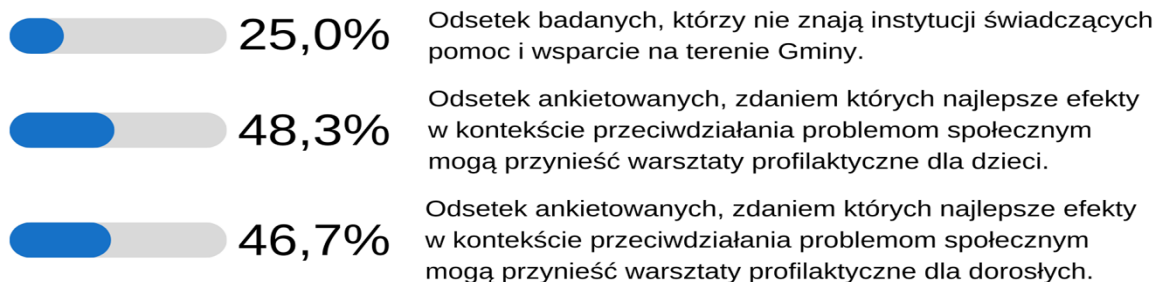

¹⁷ Odsetek dorosłych mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=60

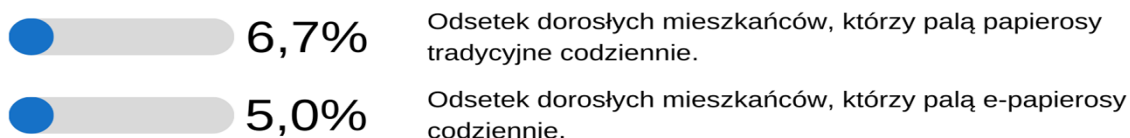
PROBLEMY NATURY BEHAVIORALNEJ

WSPARCIE I PROFILAKTYKA

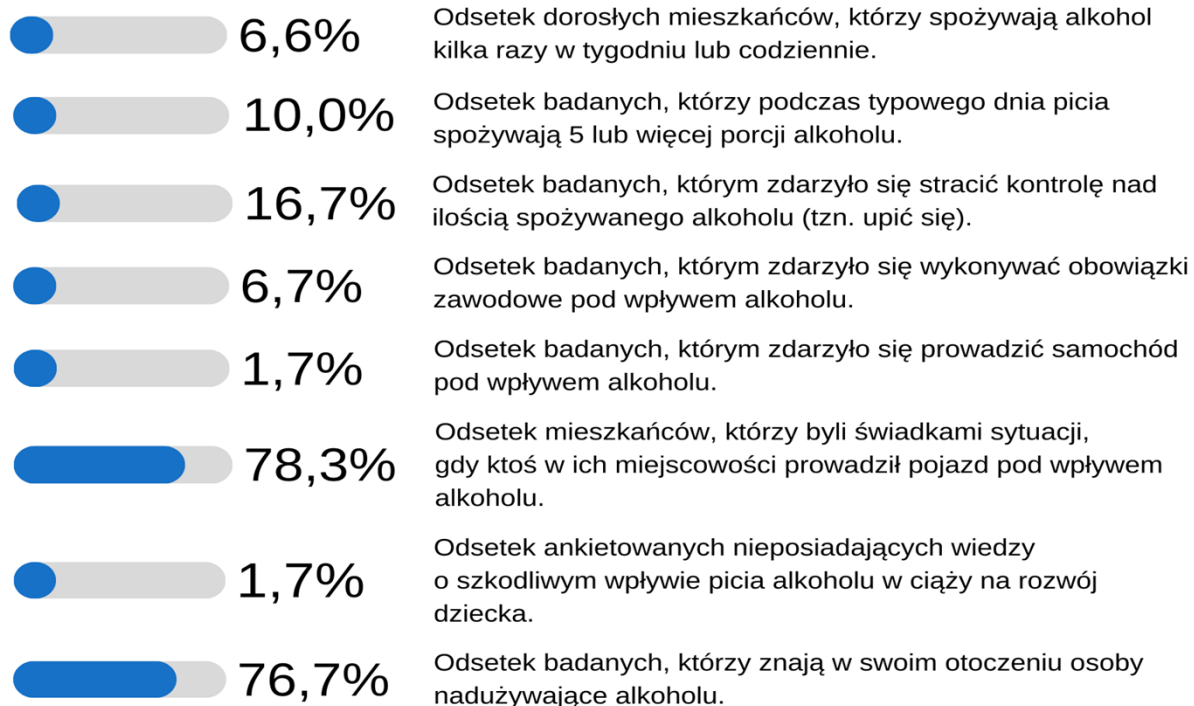

PAPIEROSY I E-PAPIEROSY

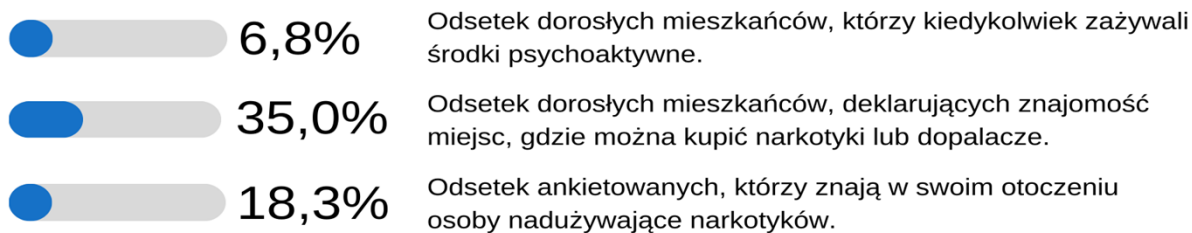

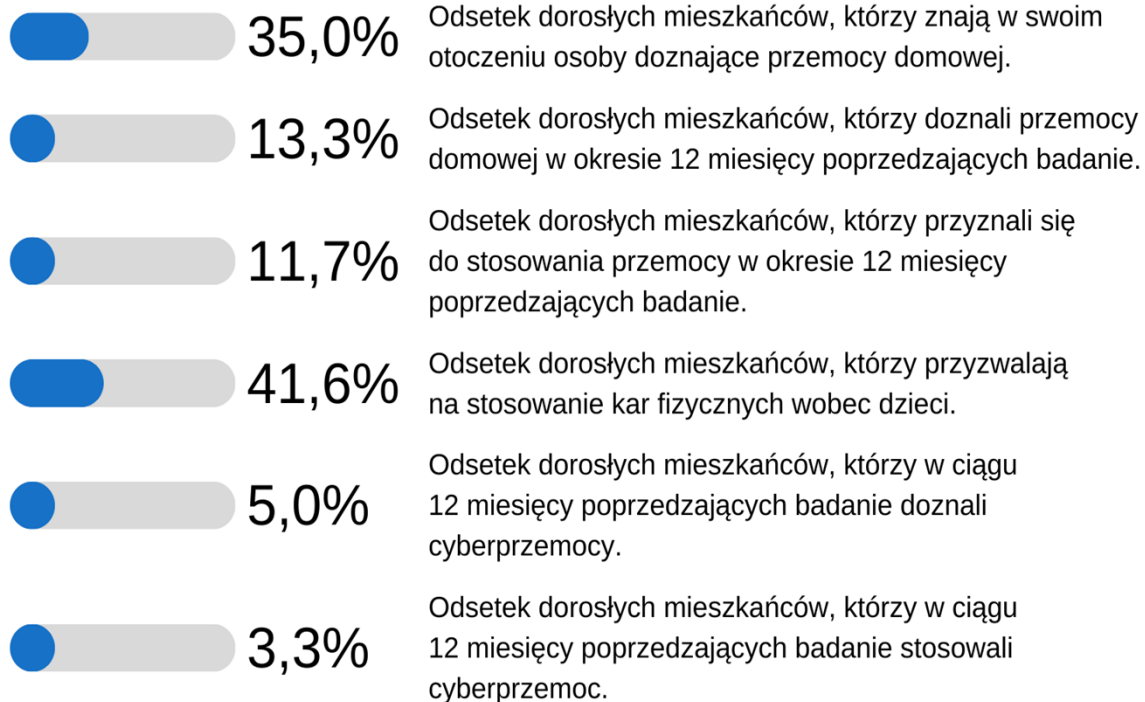
ALKOHOL

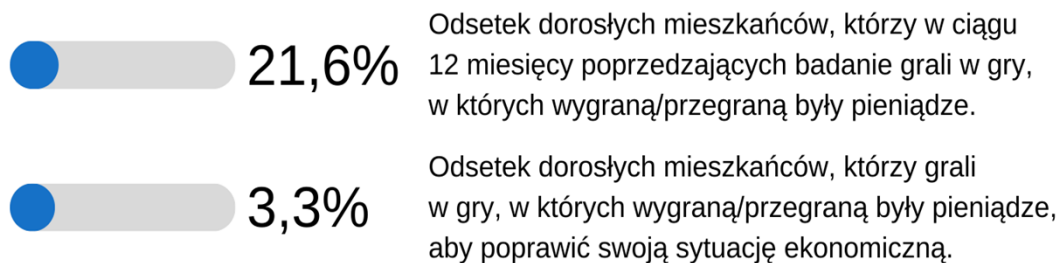
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE (INNE NIŻ ALKOHOL)

PRZEMOC

HAZARD

PROBLEMY NATURY BEHAWIORALNEJ

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy spędzają na korzystaniu z urządzeń elektronicznych znaczne ilości czasu, tj. powyżej 5 godzin w ciągu dnia.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którym zdarza się korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie zakładali.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którym często zdarza się myśleć o obowiązkach zawodowych po godzinach pracy.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy mają wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku niż wstępnie zakładali.

Odsetek ankietowanych, którzy znają w swoim otoczeniu osoby w sposób nadmierny podejmujące się pewnych czynności.

WSPARCIE I PROFILAKTYKA

Odsetek badanych, którzy nie znają instytucji świadczących pomoc i wsparcie na terenie Gminy.

Odsetek ankietowanych, zdaniem których najlepsze efekty w kontekście przeciwdziałania problemom społecznym mogą przynieść warsztaty profilaktyczne dla dzieci.

Odsetek ankietowanych, zdaniem których najlepsze efekty w kontekście przeciwdziałania problemom społecznym mogą przynieść warsztaty profilaktyczne dla dorosłych.

PAPIEROSY I E-PAPIEROSY

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy palą papierosy tradycyjne codziennie.

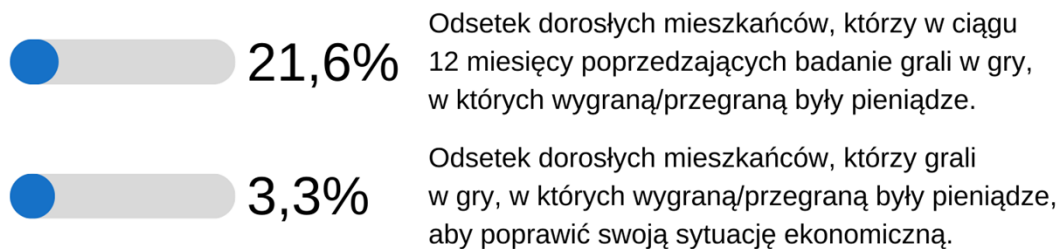

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy palą e-papierosy codziennie.

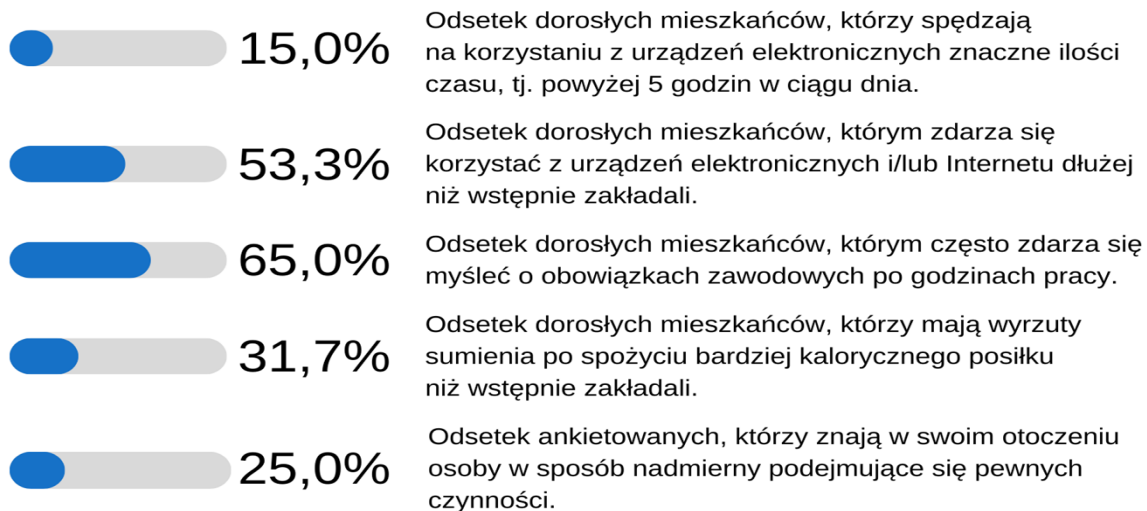
PRZEMOC

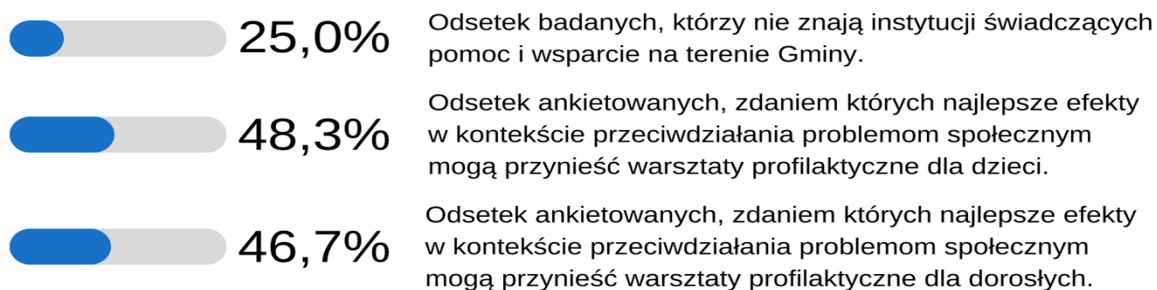
HAZARD

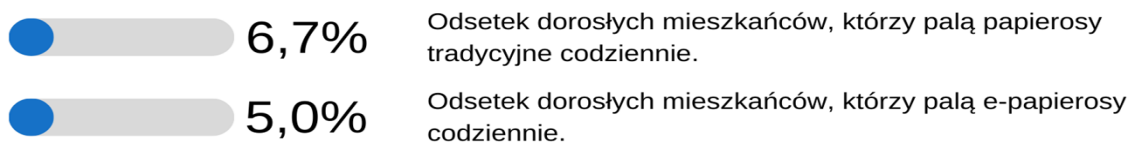
PROBLEMY NATURY BEHAVIORALNEJ

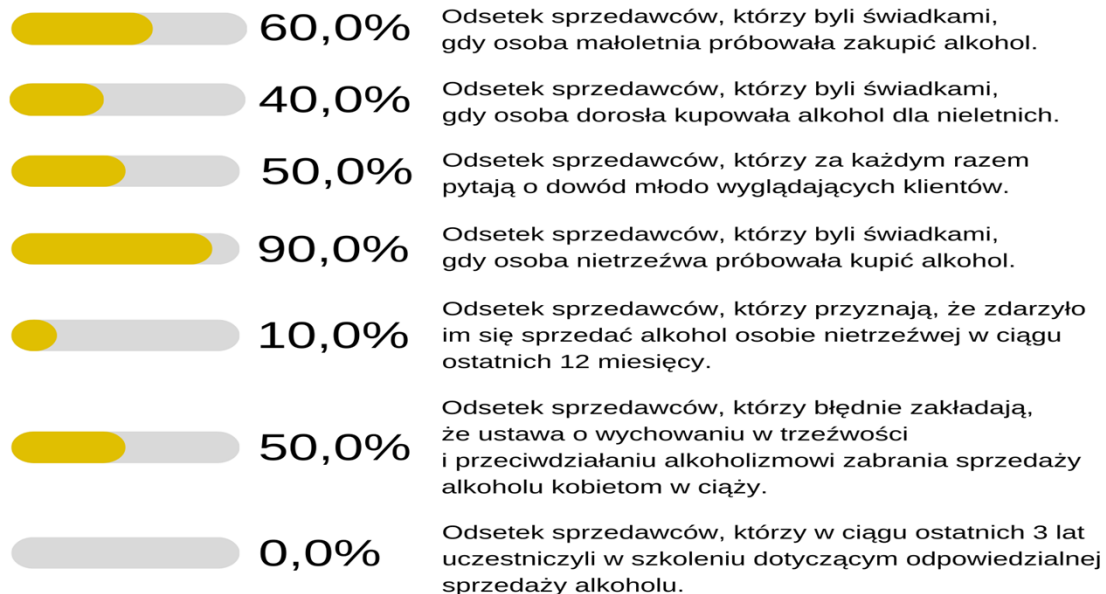
WSPARCIE I PROFILAKTYKA

PAPIEROSY I E-PAPIEROSY

WYNIK BADAŃ ANKIETOWYCH WŚRÓD SPRZEDAWCÓW¹⁸

¹⁸ Odsetek sprzedawców został obliczony z całej próby badawczej, tj. $N=10$

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręczno na lata 2026-2029 jest:

Ograniczenie negatywnych skutków używania alkoholu i substancji psychoaktywnych poprzez wzmacnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych, wspieranie osób i rodzin zagrożonych uzależnieniem oraz tworzenie bezpiecznego i sprzyjającego rozwojowi środowiska lokalnego.

Celami operacyjnymi Programu są:

- I. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia i postaw abstynenckich wśród wszystkich mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.
- II. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym dotkniętych przemocą domową, poprzez współpracę z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora oraz zapewnienie im kompleksowej pomocy obejmującej terapię, rehabilitację i aktywizację zawodową.
- III. Prowadzenie systematycznej diagnozy i monitoringu skali uzależnień w Gminie, wskazywanie środowisk zagrożonych oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie integracji lokalnej społeczności oraz podnoszenie kompetencji osób zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień.

Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną przede wszystkim w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Cel I. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień oraz promocja zdrowego stylu życia i postaw abstynenckich wśród wszystkich mieszkańców Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych z alkoholem i narkotykami.
- Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat konsekwencji uzależnień oraz sposobów ich unikania.
- Wzrost liczby działań profilaktycznych realizowanych w szkołach i placówkach wychowawczych.
- Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działania na rzecz profilaktyki uzależnień.
- Kształtowanie prozdrowotnych postaw oraz promowanie stylu życia wolnego od substancji psychoaktywnych.
- Zmniejszenie liczby osób sięgających po substancje psychoaktywne dzięki skuteczniejszej edukacji i prewencji.
- Wzrost liczby uczestników programów edukacyjnych i kampanii społecznych dotyczących uzależnień.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informatycznych i profilaktycznych dotyczących tematyki uzależnień i promowania zdrowych nawyków	Nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych	UG, GOPS, GKPRPA, ZI, GBP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
		Koszty przeznaczone na zakup materiałów	
2.	Prowadzenie programów i innych działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i promocji zdrowia skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych Liczba uczestników programów	UG, KP, GKPRPA, NGO, GBP, placówki oświatowe

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
3.	Rozwijanie i promowanie oferty alternatywnych i atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UG, GKPRPA, GBP, NGO, placówki oświatowe
		Liczba działań podjętych w celu promowania udziału w alternatywnych formach spędzania czasu wolnego	
4.	Finansowanie/dofinansowanie imprez profilaktycznych, kulturalnych, w tym koncertów obejmujących edukację zdrowotną w formie profilaktyki uniwersalnej oraz zdrowotnych konkursów promujących trzeźwość	Liczba zorganizowanych imprez o tematyce edukacji zdrowotnej Liczba przeprowadzonych konkursów promujących trzeźwość	UG
5.	Organizacja zawodów sportowych z elementami profilaktyki, które mają na celu uwidocznienie szkodliwości alkoholu, narkotyków oraz zagrożeń płynących z uzależnień behawioralnych (w ramach profilaktyki uniwersalnej oraz promocji zdrowego stylu życia)	Liczba zorganizowanych zawodów profilaktyczno-sportowych	UG, NGO, placówki oświatowe
6.	Organizowanie i dofinansowanie warsztatów i programów profilaktycznych dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz zagrożeń wynikających z uzależnień behawioralnych, ze szczególnym uwzględnieniem programów rekomendowanych przez KCPU, ORE i IPiN	Liczba zorganizowanych/dofinansowanych programów/warsztatów profilaktycznych Liczba uczestników	UG, GKPRPA, placówki oświatowe

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
7.	Organizacja wypoczynku letniego/zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniami, realizującego program profilaktyczny, psychologiczny lub socjoterapeutyczny	Liczba zorganizowanych wyjazdów	UG, GKPRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników	
8.	Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych dla rodziców i nauczycieli w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym behawioralnych wśród dzieci i młodzieży, w szczególności na temat wzmacniania czynników chroniących i eliminowania czynników ryzyka	Liczba zorganizowanych warsztatów	UG, GKPRPA, placówki oświatowe
		Liczba uczestników warsztatów	
9.	Uczestnictwo w regionalnych i ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych obejmujących zagadnienia związane z profilaktyką i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym	Liczba kampanii, w których uczestniczyła Gmina	UG, GOPS, GKPRPA, ZI, KP, GBP, NGO, WTZ, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Cel II. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym dotkniętych przemocą domową, poprzez współpracę z instytucjami publicznymi, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora oraz zapewnienie im kompleksowej pomocy obejmującej terapię, rehabilitację i aktywizację zawodową.

Przewidywane rezultaty:

- Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym osób uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Poprawa skuteczności terapii i rehabilitacji poprzez rozwój lokalnego systemu wsparcia.
- Wzmocnienie współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami trzeciego sektora w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
- Zwiększenie liczby osób korzystających z programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
- Poprawa funkcjonowania społecznego i zawodowego osób wychodzących z uzależnień dzięki kompleksowej pomocy i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego	Liczba osób zgłaszających się do PIK	UG, GKPRPA
		Liczba pracowników PIK	
2.	Wspieranie działalności GKPRPA	Liczba członków GKPRPA	GKPRPA
3.	Przeprowadzanie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych	Liczba osób, z którymi członkowie GKPRPA prowadzili rozmowy interwencyjno-motywujące do podjęcia leczenia odwykowego	GKPRPA
4.	Kontynuowanie działalności grupy AN w celu wspierania osób uzależnionych w utrzymaniu abstynencji	Liczba funkcjonujących grup AN	UG, GKPRPA, GOPS, NGO

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręczno na lata 2026-2029

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
5.	Kontynuowanie działalności grupy samopomocowej dla dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych	UG, GKPRPA, GOPS, NGO
6.	Zlecanie przeprowadzania badań przez zespół biegłych w zakresie uzależnienia od alkoholu w celu orzeczenia wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłego Liczba wydanych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	GKPRPA
7.	Kierowanie wniosków do sądu o nałożenie obowiązku leczenia w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osoby uzależnionej, wnoszenie środków odwoławczych od orzeczeń sądów I instancji w sprawach o zobowiązanie do leczenia oraz występowanie członków GKPRPA w charakterze strony oraz oskarżyciela posiłkowego przed sądem w sprawach o leczenie odwykowe	Liczba wniosków wniesionych do sądu w sprawie orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego	GKPRPA
8.	Wszczywanie przez członków GKPRPA procedury „Niebieskie Karty” i przekazywanie ich do ZI	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	GKPRPA
9.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa terapeutycznego, psychologicznego oraz prawnego dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin	Liczba osób objętych konsultacjami/poradnictwem Liczba udzielonych konsultacji/porad	UG, GOPS, GKPRPA, PIK, NGO, placówki ochrony zdrowia
10.	Udzielanie psychologicznego i terapeutycznego wsparcia dzieciom wychowującym się w rodzinach dotkniętych uzależnieniami i przemocą domową	Liczba dzieci objętych wsparciem	PPPP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
11.	Zainicjowanie utworzenia placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy, a także wdrażanie działań integracyjnych i socjoterapeutycznych	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego Liczba dzieci objętych opieką	UG, GOPS, NGO
12.	Zwiększanie skuteczności działań skierowanych do beneficjentów pomocy społecznej dotkniętych uzależnieniem, poprzez uwzględnienie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych	Liczba osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny	GOPS

Cel III. Prowadzenie systematycznej diagnozy i monitoringu skali uzależnień w Gminie, wskazywanie środowisk zagrożonych oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wspieranie integracji lokalnej społeczności oraz podnoszenie kompetencji osób zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień.

Przewidywane rezultaty:

- Uzyskanie rzetelnych danych na temat skali i dynamiki problemu uzależnień w Gminie dzięki systematycznej diagnozie i monitorowaniu sytuacji.
- Identyfikacja grup szczególnie narażonych na uzależnienia oraz dostosowanie działań profilaktycznych do ich potrzeb.
- Efektywniejsze planowanie i realizacja działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w obszarze uzależnień.
- Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego poprzez skuteczniejsze wsparcie osób dotkniętych problemem uzależnień.
- Lepsza integracja lokalnej społeczności poprzez działania wspierające osoby zagrożone marginalizacją.
- Podniesienie kompetencji specjalistów zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, co przełoży się na wyższą jakość świadczonych usług.

- Wzrost skuteczności lokalnych programów wsparcia i terapii dzięki bieżącej analizie sytuacji i dostosowywaniu strategii działania.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy
1.	Regularne monitorowanie problemu uzależnień od substancji psychoaktywnych w Gminie, w tym opracowanie diagnoz problemów społecznych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców	Liczba osób objętych badaniem ilościowym i/lub jakościowym w ramach diagnozy społecznej Liczba prowadzonych statystyk związanych z problemem uzależnień w Gminie	UG, GKPRPA, ZI, PIK, GOPS, KP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
2.	Powadzenie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba przeprowadzonych szkoleń	UG, GKPRPA
3.	Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu oraz zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych Liczba mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	UG, GKPRPA
4.	Organizowanie i udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony zdrowia dla osób i podmiotów świadczących pomoc i wsparcie mieszkańcom, w tym członków GKPRPA	Liczba zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej	UG, GKPRPA, KP, ZI, GOPS, PIK, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
5.	Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	Liczba uczestników szkoleń Liczba przeprowadzonych kontroli	UG, GKPRPA

REALIZACJA PROGRAMU

1. Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi realizatorem Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręčno na lata 2026-2029 jest Wójt Gminy, który odpowiada za realizację Programu od strony finansowej i merytorycznej.
2. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręčno będzie realizowany w latach 2026-2029.

ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest do ogółu mieszkańców gminy Ręčno z wyszczególnieniem konsumentów napojów alkoholowych, osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i zmagających się z uzależnieniami behawioralnymi, osób pijących szkodliwie i ryzykownie, rodzin i najbliższego otoczenia osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków, hazardu i urządzeń elektronicznych, dzieci i młodzieży szkolnej oraz przedstawicieli służb, instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

ZEZWOLENIA NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem oraz w miejscu sprzedaży może odbywać się tylko na podstawie zezwolenia wydanego przez Wójta Gminy.

1. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych poza miejscem sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi 75, w tym¹⁹:
 - 35 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.
2. Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży, określona przez Radę Gminy, wynosi 65, w tym²⁰:
 - 25 – o zawartości do 4,5% alkoholu oraz na piwo,
 - 20 – o zawartości powyżej 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa),
 - 20 – o zawartości powyżej 18% alkoholu.

TERMINY WAŻNOŚCI ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży wydaje się na czas oznaczony, nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, nie krótszy niż 2 lata.

¹⁹ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2024 rok
²⁰ tamże

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

1. Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją zadań Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręčno na lata 2026-2029 są dochody własne Gminy uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, a także z opłat z tytułu sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającego 300 ml i są ujęte w budżecie Gminy Ręčno w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”, dziale 85153 – zwalczanie narkomanii oraz dziale 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
2. Zakres zadań ujętych w Programie może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację oraz ze względu na bieżące zapotrzebowanie z zakresu działań profilaktycznych skierowanych do lokalnej społeczności.

ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GKPRPA

1. Osobom powołanym w skład GKPRPA przysługuje wynagrodzenie za pracę w Komisji. Do podstawowych obowiązków wszystkich członków GKPRPA należy m.in. udział w posiedzeniach Komisji, prowadzenie rozmów motywujących z osobami kierowanymi do Komisji, przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a także opiniowanie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy.
2. Członkom Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizujących zadania w ramach Programu przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu komisji na podstawie listy obecności. Dla przewodniczącej komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 450,00zł; dla zastępcy przewodniczącej przysługuje wynagrodzenie w wysokości

400,00zł; dla członka komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 300,00zł.

3. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży na zasadach określonych dla pracowników zatrudnionych w państwowych lub samorządowych jednostkach strefy budżetowej z tytułu podróży służbowej na terenie kraju.

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu opierają się na:

1. Ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu.
2. Ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej.
3. Opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy wybrać co najmniej jedną z niżej wskazanych zróżnicowanych metod pomiaru, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom.

Na podstawie analizy wdrażanego programu, realizator Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Ręczno na lata 2026-2029, tj. Wójt Gminy we współpracy z Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urzędem Gminy Ręczno oraz innymi jednostkami i podmiotami działającymi na terenie Gminy, sporządzi zbiorcze coroczne sprawozdanie, które zostanie przedłożone Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Ponadto realizator Programu zobowiązany jest do sporządzenia, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informacji z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, które następnie przekaże do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Lange R., i in., Nastolatki 3.0 – Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2023.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
4. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
5. Szmidt J., i in., Raport 2023 – Uzależnienia w Polsce, Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Warszawa 2023.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną – Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2024 r., Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2024.

Raport o stanie Gminy Ręczno za 2024 rok.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie gminy Ręčno w latach 2022-2024.....	19
Rysunek 2. Wartość sprzedanego alkoholu na 1 dorosłego mieszkańca gminy Ręčno na przestrzeni lat 2022-2024.....	19

SPIS TABEL

Tabela 1. Działania Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wobec osób uzależnionych w latach 2022-2024	15
Tabela 2. Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej, z którymi kontaktowali się członkowie GKPRPA w latach 2022-2024.....	15
Tabela 3. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024.....	16

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Ręčno na przestrzeni lat 2022-2024.....	20
--	----